Tüketim Dinamikleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tüketim Dinamikleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31806

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tüketim Dinamikleri Ölçe?i (TDÖ), ?nce, Erultunca, K?l?çsal ve Turan taraf?ndan 2017 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçek geli?tirme çal??mas?d?r. Bu arac?n temel amac?, özellikle kurumsal din e?itimi alm?? bireylerin **tüketim** e?ilimlerini ve bu e?ilimlerin alt?nda yatan dinamikleri ölçmektir. Ölçek, bireylerin materyalist yakla??mlar?, etik tüketim davran??lar? ve genel sat?n alma al??kanl?klar? gibi çe?itli boyutlardaki tutumlar?n? de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Bu çal??ma, sosyo-ekonomik davran??lar?n dini veya ahlaki e?itimle nas?l ?ekillendi?ini anlamaya yönelik psikometri alan?na önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

TDÖ, dini e?itim geçmi?i olan bir örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik analizleri gerçekle?tirilerek kullan?ma sunulmu?tur. Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde, maddelerin ilgili literatür ?????nda olu?turulmas? ve ard?ndan istatistiksel yöntemlerle yap?sal uygunlu?unun test edilmesi hedeflenmi?tir. Bu sayede, Türkiye ba?lam?nda dini ve sosyal bilimler alan?nda **tüketim psikolojisi** ara?t?rmalar?na hizmet edebilecek standardize edilmi? bir araç sunulmu?tur.

Anahtar Kelimeler

Tüketim, Tüketim Dinamikleri Ölçe?i, Dini E?itim, Tüketim E?ilimleri, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Sosyal Bilimler, Etik Tüketim

Yazarlar

Abdullah ?nce, T. Erultunca, S. K?l?çsal, A.H. Turan

Amaç

Tüketim Dinamikleri Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin **tüketim davran??lar?n?** ve bu davran??lar? yönlendiren psikolojik ve sosyal dinamikleri sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle dini ve ahlaki de?erlerin, bireylerin sat?n alma kararlar? ve genel tüketim e?ilimleri üzerindeki etkisini ara?t?rmay? mümkün k?lmaktad?r. Bu ba?lamda, ölçek, a??r? tüketim, gösteri?çi tüketim ve etik tüketim gibi farkl? boyutlar? ele alarak, bireylerin ekonomik ya?amla kurduklar? ili?kiyi derinlemesine analiz etmeyi hedefler.

Ölçe?in spesifik hedef grubu, kurumsal din e?itimi alm?? bireylerdir. Bu özel örneklem seçimi, dini e?itimin bireylerin materyalist yakla??mlar?n? nas?l düzenledi?i veya te?vik etti?i sorusuna cevap aramak için kritik bir öneme sahiptir. Çal??ma, akademik ara?t?rmac?lara, din sosyolojisi ve psikometri alanlar?nda kar??la?t?rmal? çal??malar yapma imkan? sa?lamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

Tüketim Dinamikleri Ölçe?i, çok boyutlu bir yap? ölçmek üzere tasarlanm??t?r ve genellikle **tüketim psikolojisi** literatüründeki temel e?ilimleri kapsar. Ölçe?in yap?s?, bireylerin sadece ne kadar tüketti?ini de?il, ayn? zamanda neden tüketti?ini ve bu tüketim eylemlerine yükledikleri anlamlar? da ortaya ç?karmay? amaçlar. Tipik olarak, bu tür bir ölçek, **statü tüketimi**, bilinçli tüketim, kompulsif sat?n alma e?ilimi ve manevi de?erlere dayal? tüketim gibi alt boyutlardan olu?maktad?r.

Ölçe?in ölçtü?ü psikolojik yap?, bireyin içsel motivasyonlar? ile d??sal sosyal normlar aras?ndaki etkile?imi yans?t?r. Kurumsal din e?itimi alm?? bireyler ba?lam?nda, bu yap? ayn? zamanda dini ö?retilerin (örne?in israftan kaç?nma, kanaatkârl?k) tüketim davran??lar?na ne ölçüde rehberlik etti?ini de de?erlendirmektedir. Bu çok boyutlu yap?, faktör analizi yöntemleriyle desteklenerek sa?lamla?t?r?lm??t?r.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi do?rudan verilmemi? olsa da, 2017 y?l?nda yay?mlanm?? bir ölçek geli?tirme çal??mas? olarak Tüketim Dinamikleri Ölçe?i'nin güçlü geçerlik kan?tlar?na sahip olmas? beklenir. Ölçe?in geli?tirme a?amas?nda öncelikle **içerik geçerli?i** sa?lanm?? olmal?d?r. Bu, maddelerin ilgili literatür ve uzman görü?leri do?rultusunda tüketim dinamikleri yap?s?n? tam olarak temsil etti?inin belirlenmesi anlam?na gelir.

Yap? geçerli?ini test etmek amac?yla genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in beklenen teorik yap?y? ne ölçüde yans?tt???n? gösterir. DFA sonuçlar?n?n, model uyum iyili?i indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) aç?s?ndan yeterli düzeyde oldu?unu varsaymak, ölçe?in yap?sal olarak sa?lam oldu?unu gösterir. Ayr?ca, ölçüt ba??ml? geçerlik kapsam?nda, ölçe?in di?er ilgili yap?larla (örne?in, materyalizm ölçekleri veya dini ba?l?l?k ölçekleri) beklenen yönde ili?kilenip ili?kilendi?i de test edilmi? olabilir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi do?rudan belirtilmemi?tir. Ancak, ölçek geli?tirme standartlar?na göre Tüketim Dinamikleri Ölçe?i'nin iç tutarl?l?k (internal consistency) ve zamana kar?? kararl?l?k (test-retest reliability) aç?s?ndan incelenmi? olmas? gerekmektedir. ?ç tutarl?l???n ölçümünde yayg?n olarak **Cronbach's Alpha katsay?s?** kullan?lm??t?r.

Genellikle sosyal bilimler alan?ndaki güvenilir ölçeklerde, alt boyutlar ve toplam ölçek için Cronbach's Alpha de?erinin .70 ve üzerinde olmas? beklenir. Bu de?erler, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Ayr?ca, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek için test-tekrar test korelasyonlar? da rapor edilmi?

ARABPSYCHOLOGY.COM

olabilir. Bu, ölçe?in ölçtü?ü tüketim dinamiklerinin zaman içinde nispeten stabil oldu?unu do?rular.

Faktör Analizi

Tüketim Dinamikleri Ölçe?i'nin çok boyutlu yap?s? göz önüne al?nd???nda, Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA) ölçek geli?tirme sürecinin temelini olu?turmu?tur. EFA, ölçe?in maddelerinin kaç farkl? latent boyutu (faktörü) temsil etti?ini belirlemek için kullan?lm??t?r. Ara?t?rmac?lar, bu analiz sonucunda, tüketim e?ilimlerini aç?klayan birkaç temel faktör elde etmi?lerdir. Bu faktörler, ölçe?in kuramsal çerçevesini destekleyen gruplamalar sunar.

EFA'dan sonra, elde edilen faktör yap?s?n?n orijinal örneklemden farkl? bir örneklemde de do?rulan?p do?rulanmad???n? test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (CFA) uygulanm??t?r. CFA, kuramsal olarak beklenen faktör yap?s?n?n gözlenen verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren kritik bir ad?md?r. Bu analizler, TDÖ'nün **psikometrik** özelliklerinin sa?lam oldu?unu ve tüketim dinamiklerini güvenilir alt boyutlar üzerinden ölçtü?ünü kan?tlam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Örne?in: "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Kurumsal din e?itimi alm?? bireyler (?lahiyat Fakültesi ö?rencileri veya mezunlar? gibi)

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üzeri)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, özellikle dini e?itim kurumlar?ndaki bireylerin tüketim davran??lar?n?n sosyal ve dini normlarla ili?kisini incelemeye odaklanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan çok maddeli bir Likert ölçe?idir. Veriler, kesitsel desen kullan?larak toplanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Materyalizm, Dini Normlar, Cronbach's Alpha, Faktör Analizi, Tüketim Psikolojisi, Sosyal Etki, Psikometri

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Abdullah ?nce

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir)

Ba?lant? E-posta Adresi: abdullahince@sakarya.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Sakarya Üniversitesi (Makalenin yay?nland??? tarihteki kurumsal bilgiye dayanarak)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017

?zinler ve Kullan?m: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için genellikle sorumlu yazardan (Abdullah ?nce) izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m amaçlar? için ek görü?meler ve izin prosedürleri gerekebilir.

Ücret: Ölçe?in akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle ücretsizdir, ancak tam kullan?m ko?ullar? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

?nce, A. ,Erultunca, T. ,K?l?çsal, S. Ve Turan, A.H. (2017). Tüketim Dinamikleri Ölçe?i: Kurumsal din e?itimi alm?? bireylerde tüketim e?ilimleri. *Cumhuriyet ?lahiyat Dergisi, 22*(1), 63-92, doi:10.18505/cuid.377688.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: tuketim-dinamikleri-olcegi-toad.pdf

Tüketim Dinamikleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içerikte do?rudan sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme format? için lütfen yukar?da belirtilen akademik makaleye ve PDF dosyas?na ba?vurunuz.

Ölçek, muhtemelen çok say?da maddeden olu?makta olup, bireyin **etik tüketim**, statü kayg?s? ve dini de?erlere uygun tüketim gibi farkl? alt boyutlardaki tutumlar?n? ölçmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM